

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Versul argeșean are, în istoria propriei româ-
 nesti, o situație deosebită: Rar, sau trecut, poet,
 care să fi fost, în același timp, blamat și
 adorat, la aceeași tensiune. Un contrast, prin
 aducime și vastitate, tulburător, Argeșul l-a
 învesmântat în strachă de o, pînă la el,
 nemăsurătoare originalitate. Marele poet a suferit
 unei doli violente limbă, a făcut și a strecurat
 sensurile și surse, cu mîni - de sarie și brădă -
 reavă, și - frîndul aceste esențe tari - a
 "preschimbă venind" lor într-o mică strălucire
 și suavă.

Calitatea centrală a stilului argeșean
 este densitatea. Foarte multe - și multe
 poezii - opere, înimă și cu vorbe în - ca
dimensiune Argeș, et o operă ca, cu vorbe
 marinate și putine. Tot Argeșul ține de
 țară și frumusețe ale limbii - Argeșul le
 păstrează și le creșterea; în sfîrșit,
 înțelegînd - în suflul lui "înțeleg" și pînă la
 Nevoia lui, - toată "înțeleg" și hor, țară
 și blestem!

"dămura limbii popoului - amato și lacrimă
 Coojens și ca floarea de colț, frică și în
 stea compoziții - și frumusețe și profunditate
 argeșeană în timp și în viața ei, și larg și profund ecou.

Dalta și miștră, plugul și cocămul —
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca pânză;~~
~~poetului, Cuvântul e asemenea fier — miezul,~~
e ~~precum~~ fieroasă, și e creștă, răsună.

Cuvântul — îmbătrânit și increment —
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?
Nu! Poetul îl adălușește și îl împănă,
și se poartă ^{cu} ~~precum~~ ^{cu} ~~precum~~ și îi răsare rugina
și — privesc și stăruie — îl
primenesc și îl encheșez, și — e
redarui, și spulberă flăcări, și îngheț
și și țigare.

Și mi fii verbul lui
A flăcări rătăcești ...

Statutele își arată puterea ca conștient
de a scrie noaptea și ca un zvon ogil
Pe care frământându-l în sech și nădăd
De a rugărilor peșanul, le-o pune, și cioplă.

Cp: Si rătăcase, cu martori, propoziții și propoziții
Căină cadaveră schimbare și și căință pe căință
și dacă ma și locuie, toată și stăruie,
și fi - a dona oasă, în pred, și propoziții

Cp: tp: Si istorite - staga de unu: so de covezi
Ma te m. furo și m. b. a. d. m. și nu m. a. v. g.

Ip. (v. 1): { Atunci când frumusețea și înălțimea dădă,
Un neastâmpăr alături nu te deține cunda.
Peculia de beznă și gîta și p. plouă
Fruge - u. cubaneu de ține și și covezi

Coment

atunci despică și descurcă

Strădania - implicato de restul relațiilor logice,
și timp și lumina și m. a. d. m. și nu m. a. v. g.

Această tend de face vădită în cauză în natură
a unu vede încautand în mol obiectiv și propozițional

Est. ca o floare, anume înflorită
Mănușile rătăci, care s-au deschis

Scw. const. p. t. atasta amos preferință:

- Si tu, strădăniță cu palma grasă și tare
- Atârnate peste în cîteva gubite
- Si ochi plîng, dar plîng și mănușile vreau
Că plîng mîna - a corăbii offate, sunsonă.
- Sîndet flămînz desaltă și gră [vori, ce...]

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudactive 4
este unel du cog. ubi cu argumelo ale stelulu' a mardupret.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du nenui la lege,
„dphimati” - ipotezi unel de actul.

Agur, stelul rupa de la fund
Pamintul greu, munit cu busuamne
Si cu nadyte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutul} ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - deternunantel - atribut sau ablutiv
este supradit de deternunatul tau.

- a) - Pan lectu ba, de hambils moderni -
- hacha bei, richo pe tru grasii
cu scara - a unelut, de muji garii.
- b) - Tacena voute si le a pinhet
Cao - o face un je nume si rasun

Intr. detern. si detern. inant de obiecte, osted si
o punctate scara, arie curut, cet x nealeydat,
aveau compl. cov. alejred., cap. pnu adobe:

Aveai otravo - u fine, de abunci, de casturas.

Acemena vreau: sind m. eles accoribile lecturii viz-
chil, notind punit, restabileste in placari
legatut sunt logice subiective apand sfermate.

Trasau de tari,
dona, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si veru le facum, le zambile.

Putei te amabile de la ruy

Inutil de oge Intrauand x remanent consecutiv
angre intinabile, o aderabile de hui co o puzel
sau detern. cov, rol gramatical:

Tu te-ai pierdut din drumul lui
 Ca o singurătate fără trântă
 Și promisiunea ta [...] facile
 Pare a fi fost ca să mă amănă.

Coloș. ob-dub: intron: O tunc sloa a midia și e nemementrae.
 O lectură materială, sușof, din la exhorvoni;
 pri conf. val. suit, pri confagra obid-sub;

Amule, cadlucit de coporae
 Altar de soini; sate, de son;
 Case mi s'au feli. // placua treabaur
 Le te mubti cu mris de flon...

De locaarea s'au are conpl. sup. du onbrd. subtot pri
 cony'. con travazo s'mulul legv. cania, de pri
 in parchel cō prog. meye la... cony';

Qua - o s'au vie, lungul tau de apane
 La - l' canite s'au feli s'au s'au flō cal) ?

Anastri Talantauri nebroumbi a ontela oasagi
 Pa. inculca- propri. o vitate nevoros ras subitudo;
 scabito s'au ca zmita unmetos, (ia) adverbial
 de comparatie (ca) este izolat de termenul de
 comparatie:

- Cōtori s' auca' m' tunc' capant. un tura o scara
- Priu aer tangu- i' despartit de ore
 Ca - de mureasa lor - vesti garoafe.
- Era' - ca ge o blamide de purpura - o scama.

Dezordonabil subiectiv este pelucit
 pri "aurmarea" robor lui; (pri murganici d'ub,
 s'au a l'ud pe sus cu stocagui, de l'ucisti s' au murec)
 de la capma s' au legui, dea d'ati. o poruncu

Mulată petală și oțet al vieții, cum mătă săie -
rupă din graul ce n'aream, p' vite, neșine
și fulger, ~~și~~ frumete, un cald stăgion

Rupă din graul ce n'aream, pentru vite al
rotile, în săvârșire de ocazie, simțind
lui stăgion - pleoară de bătăie. Să petale de opal -
fulger frumete, un cald stăgion.

de la Emanuel - ^{meu} în figura lui ca sădă
al curmăli: "ce exprimă adevărat"
rimeai ^{h-a} kiluănt, ca Tudor Stăgion,
men'na stăgion (a verbului poetic)

Să-mi fu verbul limbă
De flacără vastă ce dăstă,
Tău cînd ca serpi cînd dăstă,
Cînd mînd meu să se dăstă,
A pata ~~stăgion~~ și stăgion
Ce chipul dăstă și stăgion
Săstă în una lui bilog